

Kalendárium významných kulturních a společenských výročí v životě města Úvaly v roce 2010

- 590 let – 28. 7. 1420 – Římský císař a uherský král Zikmund Lucemburský docílil toho, že byl na Pražském hradě téměř tajně, bez všeobecného souhlasu Čechů, zvolen českým králem a požehnan pražským arcibiskupem Konrádem z Vechty v chrámu sv. Víta. Na korunovaci cestoval přes Úvaly.
- 590 let – 2. 8. 1420 – Král Zikmund opustil pražské okolí a táhl se svým ozbrojeným doprovodem královskou cestou přes Úvaly od Prahy do Kutné Hory.
- 450 let – 5. 10. 1560 – Albrecht Smiřický ze Smiřic a na Náchodě přikoupením Hostína a tou dobou pustého Hodova ke škvoreckému panství opět sjednotil dosud rozdělené Úvaly pod jednu správu škvoreckého panství.
- 290 let – 1720 – Byla provedena stavba nového hlavního oltáře v kostele v Úvalech. Monumentální dílo zhotovil pražský sochař Jan Jiří Šlanzovský, žák slavného barokního mistra Matouše Václava Jäckela. V jeho středu je místo obrazu socha Panny Marie s Ježíškem, po stranách jsou sochy Svatého Josefa a Svatého Jáchyma. V horní části je sousoší Nejsvětější Trojice s anděly. Zakázku objednal a financoval zámožný Úvalsko-tuklatský vrchní rychtář Jiří Doubrava. Na zadní straně oltáře je proto nápis „K wietci czti a chwale Neyswietijssi Rodičcze Blahoslawene P. Marii tento oltarz dal postawiti na swuj naklat Slowutny P. Jirzy Daubrawa, malowan 1720.“
- 265 let – 9. 5. 1745 – Šenkýř ouvalský Karel Zvolský obvinil u brodského práva rychtářského Jakuba Horkého z Hořan, že jej bez příčiny dvakrát do hlavy udeřil.
- 260 let – 7. 3. 1750 – Císařovna Marie Terezie potvrdila zřízení poštovní stanice v Úvalech. Reskriptem ze dne 7. března 1750 potvrdila císařovna Marie Terezie, že na příště poštovní trať z Vídně přes Egerndorf, Stokerau, Hollabrünn, Jekelsdorf, Znojmo, Vraynersdorf Mor. Budějovice, Želetavu, Stonařov, Jihlavu, Německý Brod, Habry, Čáslav, Kolín, Plaňany a Ouvaly do Prahy jíti má, stará pak trať přes Ujatěnin a Slavovice měla býti opuštěna. Poštovní stanice pak zahájila činnost v roce 1754.
- 255 let – 13. 6. 1755 – Tři brodští pekaři žalovali Václava Fišera, pekaře ouvalského, že jim v loňském roku neprávě „kontrabatoval“ chleby a housky, které k zaopatření mašínujícího vojska do Ouval nesli.
- 210 let – 28. 1. 1800 – Přes Úvaly projížděl legendární ruský vojevůdce maršál Alexandr Vasiljevič Suvorov v rámci koaličních válek proti napoleonské Francii.

- 190 let – 1. 1. 1820 – Z iniciativy úvalského mlynáře Františka Pleskota, autora divadelní hry „Libohra z historie Josefa Egyptského“, byl, po vzoru prvního čtenářského spolku založeného v září 1818 radnickým farářem Antonínem Jaroslavem Puchmajerem, založen čtenářský spolek také v Úvalech.
- 165 let – 20. 8. 1845 – V Úvalech byl uvítán první vlak na nově zbudované trati z Olomouce do Prahy. Pravidelná doprava na 252 km dlouhé trati Olomouc – Praha byla zahájena 1. září 1845.
- 160 let – 1850 – Z odkazu mýtného Jakuba Gersona přestavěla úvalská židovská náboženská obec bývalou mýtnici na rohu ulic 5. května a Škvorecké na synagogu a židovskou školu. Jako rabíni zde působili Benjamin Synek (r. 1854), Izák Roubíček a Herman Brod. Se synagogou byl spojen šindelem krytý domek, v němž bydlel zpěvák. Tento kantor řídil modlitby a zpěvy při čtení z tóry v době nepřítomnosti rabína. V roce 1867 dal Antonín Rosenbaum opravit fasádu synagogy v pseudorománsko-gotickém slohu.
- 160 let – 1850 – Administrativní zrušení historického Kouřimského kraje, který vystřídaly nově založené okresy. Katastr Úval byl tehdy začleněn do okresu Český Brod, jehož součástí byly Úvaly po dobu následujících sto deseti let.
- 150 let – 1860 – Největší rozmach důlní činnosti v Úvalech, kdy zde bylo při doložení železné rudy v provozu osm šachet, v nichž pracovalo asi padesát horníků.
- 150 let – 1860 – Založení první měšťanské organizace tohoto typu v Úvalech – kulturně společenského spolku „Žihadlo“, založeného pravděpodobně farářem Václavem Kratochvílem a řídícím učitelem Josefem Ballatým. Jeho hlavní náplní bylo pořádání koncertů, výletů a tanečních zábav.
- 145 let – 1865 – Bylo povoleno pořádat v Úvalech třikrát do roka trhy-jarmarky. Jejich dějištěm se stalo místní náměstí a přilehlé ulice. Velkou oblibu jarmarků dokládá hlavně skutečnost, že v 60. letech 19. století zde své zboží nabízelo občanům přibližně padesát prodejců.
- 130 let – 1880 – Přes Úvaly projížděl vlakem samotný panovník císař František Josef I.
- 125 let – 1885 – Z podnětu úvalského řídícího učitele Františka Podholy a také jeho velkým osobním úsilím byl v Úvalech založen Zpěvácký spolek SMETANA.
- 105 let – 1905 – Zvýšený zájem obyvatel Úval o politické dění vyústil v založení místní organizace Strany národně sociální.
- 105 let – 1905 – V Úvalech byly západně od železniční trati založeny nové obytné čtvrti zvané Na Petříně a Na Vinohradech, kde neobyčejně rychle postupovala výstavba rodinných domků.

- 100 let – leden 1910 – Byla zřízena koedukační měšťanská škola v Úvalech.
- 90 let – 1. 1. 1920 – V domě čp. 31 byla otevřena první úvalská lékárna. Její majitelem se stal PhMr. Karel Havlíček.
- 90 let – 1920 – V Úvalech zahájilo svou činnost stavební družstvo Budoucnost a stavební družstvo Domovina. S jejich přičiněním vyrostla na západním okraji Úval řada nových ulic, čímž se zde více než trojnásobně zvětšila předválečná rozloha zastavěné plochy.
- 85 let – 1925 – V Úvalech byla založena Stolní společnosti pro chov drobných hospodářských zvířat v Úvalech. Její založení především inicioval Čeněk Novotný. Spolek byl předchůdcem poválečné místní organizace Československého svazu chovatelů drobného zvířectva.
- 85 let – červen 1925 – Měšťanská škola chlapecká v Úvalech byla změněna na měšťanskou školu smíšenou.
- 85 let – 9. 8. 1925 – V Úvalech byl založen tenisový odbor SK Úvaly.
- 80 let – 10. 1. 1930 – Byly instalovány nové varhany v kostele Zvěstování Páně v Úvalech v době od 10. ledna do 1. února. Tyto varhany pocházely z bočního kůru chrámu sv. Víta v Praze.
- 80 let – 7. 3. 1930 – Byla uspořádána školní akademie u příležitosti oslav osmdesátých narozenin prezidenta T. G. Masaryka, na níž se poprvé objevil prapor úvalských škol, symbol ušlechtilého cítění, myšlení a konání. Prapor byl zhotoven podle nejlepších návrhů žáků měšťanské školy, kteří se zúčastnili školní soutěže. Byl vyšit na hedvábí. Pracovalo na něm 44 žákyň měšťanské školy celkem 440 hodin. Prapor měl dvě strany. Na jedné straně v barvách trikolory byl znak Úval uprostřed lipového věnce. Ten symbolicky vyjadřoval jednotu všech Úvaláků, Čechů a Slovanů. Na druhé jednobarevné straně byl kruh ze srdíček spojených stuhou směřujících k slunci a srdci uprostřed. Tato strana nesla nápis: „Úvalské školy k sluncím poznání a vzájemné lásky.“ Na slavnostní akademii také zazněla nová hymna úvalských škol. Slova složil ředitel Josef Kožíšek, hudbu odborný učitel Štancl.
- 80 let – 1930 – Byl založen úvalský sportovní klub SK Slovan. Klub zanikl v padesátých letech 20. století při sjednocování tělovýchovy.
- 75 let – 28. 4. 1935 – V Úvalech byl ustaven Spolek zahrádkářů. Ustavující schůze spolku se v Úvalech konala 28. dubna 1935 za účasti 34 zakládajících členů – majitelů zahrad i zahrádek a přijala název "Spolek zahrádkářů pro Úvaly a okolí". Členy vedení prvního výboru spolku byli předseda František Cmíral, místopředseda Václav Lhoták, jednatel František Sokol, pokladník Antonín Košťál.

- 65 let – 4. 5. 1945 – V pátek 4. května 1945 v odpoledních hodinách byl ustaven první Revoluční národní výbor, který zahájil svoji činnost v časných ranních hodinách v sobotu 5. května 1945 v budově Obecního úřadu v Úvalech, na náměstí v čp. 95 a koordinoval postup proti německým okupantům a zabezpečoval pořádek ve městě. Jeho složení: (abecedně) Baše Miloslav, Birke Ferdinand, Brada Václav, Čmelík Josef, Ing. Dráb Ladislav, Drábek Karel, Kvapil František, Michálek Jaroslav, Pazourek Miroslav, Petera Josef, Pilát František, Podhradský František, Rýdl Josef, Srazil Václav, Sušánka Josef, Strnad Josef, Varvařovský Jaroslav. Předsedou byl zvolen Josef Rýdl, ředitel školy, jeho zástupcem Ing. Ladislav Dráb.
- 65 let – 5. 5. 1945 – Během dopoledne revolucionáři pod vedením Fr. Martinovského, J. Kafky, J. Martinovského, V. Lhotáka, Fr. Kvapila, K. Mandy, K. Stiebitze, F. Hlišáka aj. obsadili všechny průmyslové podniky ve městě a zatkli členy pěti zdejších německých rodin a kolaborantů, které uvěznil na půdě obecního úřadu. Po zásahu okresní správy však ještě téhož dne zajatce předali německé posádce. Krátce po poledni téhož dne občané pod vedením Milky Budkové a Antonína Krienera, zvaného „Tonda Roura“, svévolně na nádraží odstavili nákladní vozy se zbraněmi, zapojené do vlaku z Českého Brodu, což ovšem vyvolalo otevřený střet s německými vojáky. Několika dobrovolníkům pod vedením traťmistra R. Čermáka se také podařilo rozpojit železniční koleje mezi Úvaly a Klánovicemi, čímž byla znesnadněna další přeprava nepřátelských zbraní. Zástupci revolučního národního výboru, jehož vedení po odstoupení Josefa Rýdla převzal učitel Josef Martinovský, se znovu pokusili dohodnout kapitulaci německé posádky ve městě, ovšem okupanti odpověděli obsazením obecního úřadu, zakázáním činnosti revolučního národního výboru a prohlášením, že přebírají vedení obce.
- 65 let – 6. 5. 1945 – V Úvalech zahájil činnost druhý Revoluční národní výbor, do jehož čela byl zvolen Josef Martinovský. Výbor pokračoval v koordinaci boje proti ustupujícím německým vojskům.
- 65 let – 6. 5. 1945 – V noci z 5. na 6. května se německá posádka z Úval přesunula ke svému velitelství v Českém Brodě, což bylo pro místní občany podnětem ke stavbě barikád na příjezdových komunikacích do města – na Stříbrňáku, Úvaláku, na okresní silnici za Vegou. Zároveň byly zataraseny přejezdy u velkých a malých závor, v Setých a podjezdy u L. Votavy a na škvorecké silnici. Zároveň byly všechny mosty a podjezdy podminovány. Odpoledne 6. května se od Českého Brodu začaly vracet německé obrněné vozy, načež na barikádách vypukla střelba, která si vyžádala u hřbitovní zdi tři oběti z řad civilistů. Kolem páté hodiny se obránci stáhli do lesa Vidrholce, kde pokračovaly lokální přestřelky, které měly za následek několik dalších zmařených životů. Německé vojsko proniklo do Úval, kde začalo drancovat domy a nutit obyvatele k odklizení barikád. V Alšově ulici byl přitom zastřelen krejčí František Šlajer. Několik mužů bylo zatčeno jako rukojmí a občané byli vyzváni k odevzdání

zbraní pod pohružkou zabití. V budově místního úřadu byli zatčeni Bohumil Jandourek, Jaroslav Michálek a Karel Marčín, kteří zde vykonávali zdravotnickou službu. Na rozdíl od ostatních rukojmí ovšem nebyli propuštěni, byli internováni v hostinci U Sechtrů, následně německými vojáky mučeni a zastřeleni a 8. května byli ve Vidrholci nalezeni mrtví za dnešní retranslační stanicí. Ve městě okupanti vyhlásili stanné právo.

- 65 let – 8. 5. – 12. 5. 1945 – V Úvalech pracoval třetí, poslední, Revoluční národní výbor ve složení: Ing. Dráb Ladislav, předseda, (členové abecedně) Beneš Emil, Drábek Karel, Hrolánek Bořivoj, Kafka Jaroslav, Kvapil František, Manda Karel, Novák Josef, Příbyl Ludvík, Strnad Josef, Špička František, Štádler František, Těšík Josef, Trnka Bohumil, Varvařovský Jaroslav, Vodička Jiří, Votava František, Zika František.
- 65 let – 9. 5. 1945 – Městečko Úvaly bylo osvobozeno od německých okupantů. Ráno se pozvolna naplňovalo náměstí místními občany. K překvapení všech městem pouze projelo osamocené vozidlo americké armády, pravděpodobně parlamentáři. O něco později však do Úval přijela Rudá armáda, která byla nadšeně přivítána místními obyvateli s kyticemi rozkvetlého šeríku. Koněvovy oddíly Rudé armády Úvaly jen projely, ale ve městě zůstali méně disciplinovaní vojáci maršála Malinovského, kteří se dopustili i krádeží a několika znásilnění.
- 65 let – 12. 6. 1945 – V Úvalech byl ustaven první místní národní výbor, jehož předsedou byl zvolen Bohumil Trnka. MNV zahájil obnovu válkou poničeného městečka a konsolidaci poválečných poměrů.
- 65 let – 16. 5. 1945 – Naději na obnovu dřívějších poměrů v zemi vzbudil průjezd vlaku prezidenta Edvarda Beneše, který byl v Úvalech přivítán při svém návratu z Košic do Prahy.
- 65 let – 1945 – Populární orchestr v Úvalech se pojmenoval na STO - Společenský taneční orchestr Úvaly. Nově se tvořící orchestr od roku 1944 již v roce 1945 přijal návrh Míly Zámostného pojmenovat se STO (Společenský taneční orchestr). Původní obsazení orchestru bylo v roce 1945 následující: Míla Zámostný, Jiří Váňa a Eman Jankovský (saxofony), Jindřich Dufek a Josef Pospíšil (trubky), Jaroslav Dufek (trombón), Helena Vernerová (klavír), Jiří Vodička (kytara), Vratislav Nevřivý (basa), Jiří Navrátil (bicí).
- 65 let – 1945 – Byl založen oddíl stolního tenisu SK Úvaly. Družstvo hrálo ve složení: Jaroslav Šváb, Jaroslav Farský, Josef Hála, Josef Kouba, František Rybák st., Karel Landa, Iva Kociánová, Bohumila Hálová a Božena Farská.
- 60 let – 28. 1. 1950 - Byl uzavřen první ryze občanský sňatek v Úvalech, který vzbudil velkou pozornost místních obyvatel. Sňatek uzavřeli manželé Netušilovi.

- 60 let – březen 1950 – V adaptovaném domě bývalého hostince U Příbylů, čp. 527 na Úvaláku, bylo umístěno léčebné a zubní ambulatórium, poradna pro matky a děti a poradna pro nastávající matky.
- 60 let – květen 1950 – V Úvalech byla otevřena I. mateřská škola.
- 60 let – 1. 6. 1950 – Pod Holou Hostýní bylo otevřeno nově upravené koupaliště.
- 50 let – 1. 9. 1960 – Název Osmiletá střední škola byl změněn na Základní devítiletou školu v Úvalech.
- 50 let – 1960 – Byla provedena změna územněsprávního uspořádání země, došlo ke zrušení po více jak sto letech existence okresu Český Brod. Úvaly se staly součástí administrativně vytvořeného okresu Praha – východ, který byl ovšem značně nelogickým celkem bez historické tradice a přirozeného správního centra. Zbytek původního českobrodského okresu byl připojen k okresům Kolín a Nymburk.
- 50 let – 1960 – Byla založena místní organizace Čs. rybářského svazu v Úvalech. Předsedou organizace byl na ustavující schůzi zvolen Cyril Husník. V době svého založení měla rybářská organizace v Úvalech 13 členů.
- 45 let – 2. 1. 1965 – Do užívání občanům bylo slavnostně předáno zdravotní středisko v Úvalech.
- 45 let – 1965 – Byla založena první úvalská big beatová skupina The Snails ve složení: Petr Holánek – kytara, Ladislav Jelínek – doprovodná kytara, Jaroslav Medek – basová kytara, Miroslav Rytina – bicí, František Jedon a Milan Čumrda – zpěv. Hráli, podobně jako řada tehdejších kapel, na nástroje vyrobené vlastníma rukama. Zesilovače a reproduktorové soustavy zhotovil Ladislav Jelínek. Zkoušky se zpočátku konaly v kuchyni u Medků. Repertoár skupiny se skládal ze skladeb Rolling Stones, Animals, Kinks či Beatles a také písní z domácích skupin jako Flamengo, Olympic a dalších odposlouchávaných z rádia nebo magnetofonových nahrávek. Ani pokusy o vlastní převážně instrumentální skladby nebyly výjimkou. První veřejné vystoupení skupiny se uskutečnilo v roce 1966 na besídce v místním tehdejším podniku Benzina, kde Big beatová skupina Úvaly, jak zněl původní název, zahrála pět skladeb.
- 40 let – 1970 – Byla založena Obec baráčníků J. A. Komenského v Úvalech
- 20 let – 12. 1. 1990 – Koordinační výbor Občanského fóra v Úvalech uspořádal v kulturním domě významný diskusní večer. Při tomto setkání byla znovu projednávána potřeba rekonstrukce městské rady, z jejíž třinácti členů zůstávali ve funkci pouze čtyři občané. Podobný vývoj postihl také funkce poslanců městského národního výboru, z nichž jedenáct na počátku roku složilo své mandáty.

- 20 let – 28. 2. 1990 – Plenární zasedání Městského národního výboru v Úvalech, které řešilo nepříznivou situaci v obecní samosprávě po „sametové revoluci“. Zde byli do pléna kooptováni noví poslanci a členové rady. Zároveň došlo ke zvolení nového předsedy (od r. 1992 starosty) ing. Ivana Černého, místopředsedy dr. Miloše Němce a tajemnice Jany Tůmové.
- 20 let – 3. 3. 1990 – Kulturní dům Marie Majerové v Úvalech se stal dějištěm prvního sněmu úvalského Občanského fóra.
- 20 let – 24. 11. 1990 – V Úvalech se konaly první svobodné volby do městského zastupitelstva po „sametové revoluci“. V 17 členném zastupitelstvu města deset mandátů získali zástupci Občanského fóra, čtyři nezávislí kandidáti. Zástupci lidovců, zelených a komunistů obdrželi po jednom mandátu.
- 15 let – 24. 11. 1990 – V Úvalech se konaly první svobodné volby do městského zastupitelstva po „Sametové revoluci“. V 17 členném zastupitelstvu města deset mandátů získali zástupci Občanského fóra, čtyři nezávislí kandidáti. Zástupci lidovců, zelených a komunistů obdrželi po jednom mandátu.
- 10 let – 2000 – Byla vybudována a zahájena výrobní činnost v pobočce španělské společnosti – automobilové továrny ESSA CZECH spol s.r.o. (Grupo Estampaciones Sabadell – GES) na severním okraji města. Mateřská firma GES sídlí v deseti střediscích ve Španělsku, v okolí Barcelony a Valencie, v ČR v Úvalech u Prahy. Společnost má mnohaleté zkušenosti v oblasti výroby náhradních dílů pro automobily. V roce 2000 zaměstnávala celkem 1249 zaměstnanců a objem výroby činil 30 miliard peset. Specializuje se na kalibraci, výrobu prototypů, polystyrénových modelů pro tavení, lisování, slévárství, výrobu velkých odlitků. Mezi její největší zákazníky patří např. firmy BMW, Ford, PSA Group (Citroen, Peugeot), Volkswagen Group (Audi, Seat, Škoda, Volkswagen), Mercedes Benz, Nissan, Opel, Renault, Volvo. Essa Czech – lisovna je první závod firmy, který stojí mimo území Španělska. Závod v Úvalech se rozkládá na parcele o velikosti padesát tisíc metru čtverečních a patří k nejvýznamnějším strojírenským závodům. Úvalská výroba představuje významný strategický krok pro internacionalizaci služeb ve střední a východní Evropě.
- 5 let – 1. 10. 2005 – Po 18 letech v Úvalech obnovilo činnost obvodní oddělení Policie ČR.